

SUDSKA PRAKSA

Dr. sc. Petar Novoselec*

Razgraničenje između teške krađe iz čl. 229. st. 1. toč. 1. KZ-a i krađe iz čl. 228. st. 1. KZ-a

Tri supočinitelja koji su u otvorenoj garaži prisvojili tuđi osobni automobil pravim ključem do kojeg su došli bez pristanka vlasnika nisu počinila tešku krađu iz čl. 229. st. 1. toč. 1. KZ-a, nego krađu iz čl. 228. st. 1. KZ-a.

VSRH, III Kr 52/2021 od 1. rujna 2021.

(Presuda OS u Virovitici, K-138/2013, i presuda ŽS u Šibeniku, Kž-119/2018)

Činjenično stanje

Tri su supočinitelja u nezaključanoj garaži prisvojila tuđi zaključani osobni automobil originalnim (pravim) ključem, ali bez vlasnikova odobrenja. Prvostupanjski i drugostupanjski sud osudio ih je za tešku krađu iz čl. 229. st. 1. toč. 1. KZ-a, dok ih je VSRH u postupku izvanrednog preispitivanja pravomoćne presude preinačio tako da je svakog optuženika proglasio krivim za kazneno djelo krađe iz čl. 228. st. 1. KZ-a i snizio im kazne.

Iz obrazloženja presude Vrhovnog suda:

Kako je predmetni automobil vlasniku oduzet iz nezaključane garaže, to osnovano os. R. P. ističe u zahtjevu da se ne radi o provaljivanju ili savladavanju većih prepreka da se dođe do stvari iz zatvorenih zgrada, odnosno zatvorenih prostorija ili prostora u smislu odredbe čl. 229. st. 1. toč. 1. KZ/11, niti se oduzimanje automobila uporabom originalnog ključa može smatrati oduzimanjem stvari iz zatvorenih zgrada, zatvorenih prostorija ili prostora. Doduše, pravilno prvostupanjski i drugostupanjski sudovi u obrazloženju svojih odluka, sukladno prihvaćenoj dugogodišnjoj sudskoj praksi, ističu da se uporaba originalnog ključa do kojeg je osoba koja oduzima tuđu pokretnu stvar došla neovlašteno i

* Dr. sc. Petar Novoselec, profesor emeritus Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

protivno volji vlasnika ključa ima smatrati provaljivanjem u smislu odredbe čl. 229. st. 1. KZ/11. Međutim kada se ulazi u automobil, bilo obijanjem bilo provaljivanjem (na bilo koji način, pa i uz uporabu originalnog ključa do kojeg se došlo protivno volji vlasnika), te se automobil na taj način oduzima, sukladno dugogodišnjoj sudskoj praksi, nije u pitanju oduzimanje stvari iz zatvorenih prostorija ili prostora, jer se u biti oduzima ona stvar u koju se provaljuje, a ne oduzima se tuđa pokretna stvar u smislu odredbe čl. 229. st. 1. toč. 1. KZ/11, do koje se dolazi obijanjem, provaljivanjem ili savladavanjem većih prepreka iz zatvorenih zgrada ili drugih zatvorenih prostorija ili prostora... Stoga je trebalo prihvatiti zahtjev za izvanredno preispitivanje os. R. S. jer je u pravomoćnoj presudi počinjena povreda zakona iz čl. 469. toč. 4. ZKP/08 budući da je primijenjen zakon koji se nije mogao primijeniti, a u povodu tog zahtjeva na temelju čl. 479. ZKP/08.

Napomena

Da bi se ovaj slučaj ispravno riješio, treba najprije utvrditi je li automobil prisvojen u zatvorenoj prostoriji ili u zatvorenom prostorom (čl. 229. st. 1. toč. 1. KZ-a). Ti pojmovi nisu utvrđeni u kaznenopravnoj literaturi; također ni Vrhovni sud u ovoj presudi ne ulazi u to pitanje jer smatra da „nije u pitanju oduzimanje stvari iz zatvorenih prostorija ili prostora“. Prostor je mjesto na kojem se stvar može smjestiti, a prostorija je mjesto ograničeno zidovima (soba i dvorana). Međutim zatvorena je prostorija samo vrsta zatvorenog prostora, pa je suvišna u opisu teške krađe. Stoga se u § 243. st. 1. toč. 1. njemačkog KZ-a, koji odgovara našem članku 229. st. 1. toč. 1. KZ-a, spominje samo „zatvoreni prostor“ (*umschlossener Raum*). Zatvorene prostorije bile su novelom iz 2000. gotovo nepotrebno unesene u opis teške krađe u čl. 217. st. 1. toč. 1. KZ/97, pored već postojanih zatvorenih prostora, čime se htjelo „popraviti“ zakonski tekst. Taj pogrešan dodatak zadržan je i u čl. 229. st. 1. toč. 1. KZ/11. Zatvoreni prostor (uključujući i zatvorenu prostoriju) služi za čuvanje stvari od krađe ili druge štete. Uvođenje zatvorenih prostorija nije samo bilo suvišno nego je i dovodilo do pogrešnog sužavanja teške krađe s obrazloženjem da uzimanje predmeta i novca iz zatvorenog automobila nije teška krađa provaljivanjem, nego obična krađa, jer osobni automobil nije zatvorena prostorija, što bi bilo „nedopustivo širenje kriminalne zone“ (VSRH, IV Kž-104/00).

Takva se pogrešna praksa nastavlja i u presudi VSRH, III Kr-52/21, koja je predmet ovog komentara. Nije prihvatljivo da optuženici koji su prisvojili automobil pravim ključem do kojeg su došli bez pristanka vlasnika nisu počinili tešku krađu. Zatvoreni automobil zaista nije zatvorena prostorija, ali jest zatvoreni prostor, pa kada se u njega provali i prisvoji ga se, počinjena je teška

krađa provaljivanjem. Još je Zlatarić istaknuo da je provaljivanje „i neovlašteno otvaranje zatvorenog prostora s pravim ključem“ (Krivični zakonik u praktičnoj primjeni, II. svezak, str. 373). Nije prihvatljivo obrazloženje Vrhovnog suda da se „u biti oduzima ta stvar u koju se provaljuje, a ne oduzima se tuđa pokretna stvar u smislu odredbe čl. 229. st. 1. toč. 1. KZ/11“. Nijedan od tih uvjeta nije ispunjen; prvi, jer je automobil stvar u koju se provalilo, ali time i u zatvorenom prostoru; drugi (negativni uvjet), jer su supočinitelji upravo išli za time da dođu do stvari (automobila), što je obilježje kaznenog djela iz čl. 229. st. 1. toč. 1. KZ-a. Nasuprot presudi Vrhovnog suda, otvaranje automobila i njegova vožnja čine jedinstvenu radnju teške krađe; da nakon otvaranja automobila nije došlo i do vožnje, teška bi krađa ostala u pokušaju.

Nije osnovano ni pozivanje na čl. 478. ZKP-a jer na pobijanim presudama ne postoji povreda kaznenog zakona.